POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

POSAMEZNA ŠTEVILKA 1.25 DIN

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTKIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Netrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 12 • Maribor, sobota, dne 28. januarja 1939 • Leto XIV

Čudna zaslepljenost

Eden najglobljih krščanskih filozofov, Nikola Berdjajev, pravi o totalitarnem nacionalizmu:

»To, da se ljudje obračajo k nacionalizmu, pomeni razkristjanjenje družbe, ki se je že davno začelo in ki v naših dnevih s posebno močjo prihaja do izraza. To pomeni, da se krščanski narodi vračajo v poganstvo in v pogansko malikovanje, ki ga je krščanstvo nekoč že premagalo.

Že svetovna vojna je bila boj med različnimi »bogovi« — med nemškim in francoskim, med ruskim in angleškim »bogom«: to je bil triumf poganskega mnogoboštva. Pokristjanjenje in počlovečenje človeške družbe nikakor ni bilo tako globoko, kakor se je mislilo; da, v marsičem je samo potisnilo nizkotne nagone v kolektivno nezavednost. Nacionalizem — ki ga moramo ostro ločiti od priznavanja in potrjenja pozitivnih vrednot narodnosti in narodnega čustvovanja — je reakcija in upor živalske narave proti duhu.«

Tudi katoliška cerkev kot taka spoznava to resnico. Ko sta se nedavno angleška državnika pri svojem rimskem obisku oglasila tudi v Vatikanu, ju je papež prosil, naj storita vse za rešitev in poživljenje demokracije. Vatikan ve, da se lanskega mednarodnega evharističnega kongresa niso mogli udeležiti katoličani ravno iz predelov, kjer je zavladal totalitarni nacionalizem, ki ne priznava drugega kakor samega sebe in svojega malika; papež je dal že večkrat moliti za nemške katoličane; papež ve, da uživa katoliška cerkev vso svobodo samo v demokratičnih državah, dočim prejema vsak dan tožbe katoličanov iz totalitarnih dežel. Vatikan je spet poslal svojega legata v republikansko Španijo, dočim za katoliškega politika Gila Roblesa ni strehe v Francovi Španiji. Zato papež in kardinal Verdier blagoslavljata svobodoljubno Francijo in zato papež priporoča angleškim državnikom, naj branijo demokracijo.

Katolicizem se v demokraciji sicer ne počuti povsem zadovoljnega, ker demokracija dovoljuje plemenito idejno in dejansko tekmovanje med različnimi nazori, toda pod totalitarnim nacionalizmom pa sploh ne uživa ne priznanja, ne pravice, ker vse mora moliti in slaviti pozemskega nacionalističnega »boga«.

Ne moremo si misliti, da se vsaj nekateri uredniki »Slovenca« ne bi zavedali teh dejstev, ne moremo si misliti, da ni saj nekaterih med njimi, ki niso pozabili na usodo katoliškega centruma v Nemčiji, ne moremo si misliti, da ne bi bilo nikogar med njimi, ki ne bi spoznal, v čem je bila usodna zmota avstrijskega političnega katolicizma. Moramo se skoro nadejati, da nekdo med njimi vendar-le razume nedaven lep primer v Belgiji, kjer so pnovno sestavili pod vodstvom demokratičnega socialista Spaaka socialistično-liberalno-katoliško vladno koalicijo, ki vodi Belgijo v mirnih vodah medsebojne strpnosti in splošne delavnosti proti prenapetemu nacionalizmu, ki ga v Belgiji vodi Degrelle.

Toda 18. štev. »Slovenca« odgovarja vse drugače na naš uvodnik »Oče in sin ali dva brata«. Slepo brani še naprej nacionalistično reakcijo, češ, mi se bomo že kako rešili vsaj kot cerkvena organizacija, toda glavno je, da bo pokopano svobodnjaštvo in socializem. Nič zato, če smo katoličani potisnjeni v stran, če se bomo morali iti pogane, samo da se naprednjaštvu in socializmu zavije vrat. [illegible] Kdor pa zataji samega sebe in prižiga kadilo krivim bogovom, se je sodil sam. Zato bo ideja svobode in bratstva vstala — očiščena, poveličana in pomlajena.

Napake, ki bodo usodne za Evropo

Zunanja politika v francoski zbornici. Splošno priznavanje napak v mednarodni politiki

V Londonu in Parizu uvidevajo, da so bile s te strani napravljene napake, ki so otežkočile splošni položaj v Evropi. V francoskem parlamentu te dni razpravljajo o tem položaju in vsa javnost pričakuje nestrpno, kako se bo razprava končala.

V dosedanji debati se je pokazalo, da niti en govornik ni zadovoljen z razvojem, niti ne predsednik vlade Daladier in ne zunanji minister Bonnet. Vsi čutijo, da Francija zaradi zadnje politike izgublja na mednarodni avtoriteti in da položaj postaja bolj in bolj zapleten.

Ni sicer dvoma, da bi vlada v zbornici ne dobila zaupnico. Toda važno je, v kakšnem duhu naj predloži zaupniško resolucijo, ki ji bo jamčila čimvečjo večino. Bazo tej resoluciji bi tvorila energična izjava Daladiera v Tunisu, ki pravi, da Francija ne odstopi niti pedi zemlje niti se ne umakne kakršnemukoli pritisku.

V Parizu sumijo tudi v mirno rešitev španskega vprašanja. Če zmaga Franco, tako pravijo, bosta Italija in Nemčija povzročili politično krizo. Italijanske obljube, da bo zahtevala samo gospodarske koncesije v Španiji, zbujajo v Franciji sum iz dveh razlogov. Prvič, ker vodijo v zadnjem času v Italiji veliko protifrancosko kampanjo in drugič, ker utrjuje Nemčija južna španska obrežja. Nedvomno tudi ostaneta v tej ofenzivi Rim in Berlin solidarna. Tudi potovanja nemških in italijanskih državnikov so s tem v zvezi, ker si z njimi hočejo zasigurati zaledja.

Da se taka politična kriza pripravlja, so dokaz energične besede Mussolinija, ki je rekel na agrarnem kongresu, da se ne boji nobenih težkoč od one strani.

Te besede plašijo zlasti Anglijo.

V Franciji in Angliji se odraža vtis kratkovidne politike velikih diplomatov zahodnih velesil. Francoska reakcionarna zbornica podpre sicer veliko gesto svojega predsednika vlade, ker se hoče izogniti vodstvu državne politike socialistov. Vendar pa ta ovinek ne more zadoščati, da bi dvignil ugled Francije. V Franciji kakor v Angliji je potrebna nova, realna politika, ki bo tudi veljala, če je sad mednarodnih dogovorov.

Te politike doslej ni bilo. Delale so se kupčije brez garantov in garancije, kar v bodoče ne sme več biti, če hočemo doseči tisto blaženo svetovno pomirjenje, ki ga nam obetajo, delajo pa zanj le — platonično in površno.

Francoski zunanji minister odgovarja

Po dolgi debati v francoskem parlamentu se je dne 26. t. m. javil k besedi zunanji minister Bonnet, ki je v svojem govoru izjavil:

»Pred vsem se ne sme nikdo v nobenem primeru dotakniti španske neodvisnosti, kajti ako brani Francija španско nedotakljivost, brani tudi svojo. — Chamberlain in Halifax sta dobila od Mussolinija izjavo, da bo Italija spoštovala neodvisnost Španije. V Ženevi pa je angleški zunanji minister Halifax zagotovil Bonnetu, da tudi angleška vlada ne bi mogla dopustiti, da bi se kdo dotaknil nedotakljivosti španskega ozemlja.«

Zbornica je te izjave sprejela hladno,

— * —

Mobilizacija v Nemčiji in Italiji?

V Berlinu in Rimu zanikajo.

V Londonu so se razširile vesti o mobilizaciji v Nemčiji in Italiji. Vladi obeh držav zanikata te vesti. V Parizu in Londonu jih vzdržujejo in pravijo, da sta imenovani državi lansko leto pred pričetkom spora s Češkoslovaško tudi zanikali, da sta odredili mobilizacijo. — Nazadnje pa se je izkazalo, da so bile vesti vendarle točne. Trdi se, da so vojaški ukrepi obeh držav naperjeni proti Franciji, s katero je Italija pričela spor radi Tunisa, Korzike in Džibutija.

Vojaški posvet v Parizu

Te dni je sklicala francoska vlada vrhovni vojaški svet, na katerem so pretresali položaj in razmotrivali o pripravljenosti Francije za vsak slučaj. — Francoska vlada izjavlja, da je trdno odločena, braniti vsako ped francoske posesti.

Zanimivo je, da francosko časopisje baš te dni ponovno prinaša cele serije slik o Maginotovi liniji, ki predstavlja, kakor znano, obrambni pas proti Nemčiji. Te slike je seveda mogoče objaviti le s privoljenjem francoskega vojnega ministrstva in izgleda, da so tudi iz tega ministrstva našle pot v javnost in v časopisje.

V Španiji gre za Francijo

V Parizu se zavedajo, da se v Španiji deloma odloča tudi usoda Francije. — Francoska vlada je izjavila, da se ne namerava vmešati v Španiji. Pričakuje pa, da bo Mussolini držal besedo in odpoklical svoje čete, čim bo državljanske vojne konec. Ako pa se to ne bi zgodilo, potem računajo informirani krogi s tem, da bi utegnila Francija kot protiutež in da zavaruje svoje zaledje, zasesti nekatere dele španskega Maroka in pa španski otok Menorco v skupini Balearov v Sredozemskem morju, ki leži jugovzhodno od Barcelone.

Pred konferenco štirih velesil

Inicijativa v rokah osi Rim-Berlin.

Padec Barcelone smatrajo v Rimu za ugoden trenutek za sklicanje konference štirih velesil, ki naj končno odloči o podelitvi vpliva v Sredozemskem morju in v Španiji. Konferenca naj bi se vršila v Turinu ali Milanu.

S tem bi bila stvorjena nova velika politična kriza, v kateri bi Italija in Nemčija energično ponovili svoje nadaljnje zahteve, ki smo jih že omenjali.

Bojimo se, da bo ta velika politična kriza najbolj kritična od vseh dosedanjih kriz. Zanjo se pa imamo zahvaliti predvsem dosedanjemu mednarodnopolitičnemu kolebanju, ki ni vpoštevalo realnih življenjskih potreb držav in narodov.

Pred razdelitvijo Palestine

v dva dela?

Angleži so hoteli razdeliti Palestino zaradi nemirov in prepirov na tri dele. Na londonski konferenci, ki se bo te dni vršila, pa bodo Palestino razdelili v dva dela: v židovski in arabski, vsakega s svojo vlado. Pripravljajo pa nekako zvezo palestinskih držav, za katere mejo bi jamčili Anglija in Francija.

Balkanska zveza bo imela dne 9. februarja redni sestanek v Bukarešti.

Koliko smo pridelali žita?

2,565.898 centov.

Ministrstvo za kmetijstvo objavlja podatke o lanskoletni žetvi.

Pridelali smo 738.040 centov pšenice, 210.636 centov ječmena, 356.696 centov rži, 234.506 centov ovsa, 643.429 centov koruze, 246.932 centov ajde, 86.324 centov prosa in 47.485 centov soržice.

S pšenico je bilo posejanih 63.2 tisoč hektarjev zemlje, z ječmenom 186.6 tisoč hektarjev, z ržjo 33.9 tisoč hektarjev, z ajdo 31.3 tisoč hektarjev, s prosom 9.8 tisoč hektarjev, s koruzo 45 tisoč hektarjev.

Žetev je bila za 18 odst. bolja kot leta 1937.

Rudarji so pridno kopali premog

Proizvodnja premoga je bila l. 1938. za preko 700 tisoč ton večja kot l. 1937.

Produkcija premoga v l. 1938. je znašala 5.74 milijonov ton, l. 1937. pa 5.03 milijonov ton. Proizvodnja premoga v l. 1938. prekaša proizvodnjo v l. 1929., ki je znašala 5.63 milijonov ton.

Rudarji so bili torej pridno na delu.

Židovskega vprašanja v Jugoslaviji ni

Tako je povedal dr. Stojadinović

dopisniku »Petit Parisiena«. Židov je v državi 80.000 in so enakopravni z drugimi državljani. Dokler bodo židi lojalni, ne bo izpremembe. Naša nova država ni bogata in se mora ogibati žrtev, ki jih ima že z Rusi dvajset let. Zato pa tudi ne more sprejemati novih beguncev.

Židovsko vprašanje v Jugoslaviji postoja samo za »Slovenca«. — Vzrok: jezen je na nje, kadar se spomni, da so njegovi najožji prijatelji bankirji posodili enemu samemu židu 65 milijonov dinarjev, toliko kolikor znaša celokupna vsota, ki je bila potrebna za sanacijo njemu ljubih slovenskih zadrug.

Republikanci so se umaknili iz Barcelone

Nacisti so z veliko previdnostjo vkorakali v od vojske izpraznjeno mesto.

Vsled silne premoči nacistov na katalonskem bojišču so bile republikanske čete prisiljene k umiku, ki so ga izvajale postopoma že od 23. decembra 1938., ko je pričela nacistična ofenziva.

Zadnje dni so se nacisti, predvsem divizije italijanskih in afriških črncev približale Barceloni na tako neznatno razdaljo, da je poveljstvo republikanske vojske sklenilo izprazniti mesto in odrediti umik armade iz Barcelone proti severu.

Umik republikancev se je izvršil v redu. Njihova armada je zapustila Barcelono že v noči od 25. na 26. januarja. Poveljniki italijanskih divizij si niso bili popolnoma sigurni, da ne bi republikanci poskušali braniti mesta in so zato z največjo previdnostjo napredovali proti mestu, v katero so vkorakali šele 26. decembra ob 2. uri popoldne.

Padec Barcelone proslavljajo v nacistični Španiji z velikim pompom, prav tako pa tudi v Italiji in Nemčiji.

Mussolini je brzojavno čestital generalu Francu in pri tem povdaril, da gre v Španiji za zmago Italije in njene vojske. Doslovno pravi: »... Nismo premagali samo Negrinove vlade; nešteti naši sovražniki si grizejo ustnice v onemogli jezi.. Prodrli smo preko njihovih mejnikov. Verujte, da bomo prodrli še dalje!«

Ta brzojav je učinkoval zlasti v Parizu in Londonu.

Republikanska vojska v Pirenejih.

Republikanska vojska v Kataloniji se je sedaj umaknila proti Pirenejem. Ako se bo posrečilo ustaliti fronto, bodo imele republikanske čete zavarovan hrbet, ker se za njimi zahaja francoska meja. Za nadaljnji razvoj vojne v Španiji bi bilo postojanje fronte v Kataloniji velike važnosti, ker bi še vedno vezala velik del nacističnih sil, ki bi se sicer obrnile proti srednji in južni Španiji.

Velik potres v Čili

Par tisoč smrtnih žrtev.

V južnem in srednjem predelu južnoameriške države Čile je dne 24. t. m. bil hud potres, ki je razdejal celo vrsto naselij in večjih mest. Najbolj so trpela mesta: Talcajuana, Concepcion, Angol in Talci. V teh mestih so podrte domala vse hiše in pod razvalinami leži na stotine mrtvih in ranjenih.

Najhuje je, da so tudi vse vezi s potresnim ozemljem pretrgane. Porušene so železniške proge, mostovi, ceste ter vse telefonske in brzojavne zveze.

Ponekod se je odprla zemlja in požrla hiše in ljudi.

10 do 15 tisoč ljudi je zgubilo življenje ob priliki groznega potresa v republiki Chile.

Lesni delavci čutijo posledice zastoja v lesni trgovini

V l. 1938. je izvoz nazadoval za 242 milijonov dinarjev.

V izvozu lesa in lesnih proizvodov je v l. 1938. nastal zastoj oz. je izvoz nazadoval v primeri z l. 1937. za celih 242 milijonov dinarjev, L. 1937. je bil dosežen rekord v izvozu lesa in lesnih proizvodov. Celokupna množina izvoženega lesa je znašala 120.800 vagonov, v l. 1938. pa 101.590 vagonov. Dobili pa smo za les l. 1937. 1.133 milijonov dinarjev, l. 1938. pa 891 milijonov dinarjev.

Zastoj v izvozu lesa seveda čutijo v prvi vrsti lesni delavci. Kakor izgleda, tudi letos ne kaže na bolje, ker so začele velike lesne industrije v Bosni omejevati delo, ena ga je sploh ustavila in odpustila okrog 1000 delavcev.

Ti si že naročnik „Del. Politike“,

Jaz sem njen naročnik

Zakaj še on ni naročnik?

Imenovane uprave delavske zbornice v Sarajevu

URSSJ ima 28, Jugoras 21 delegatov.

Minister socialne politike je imenoval novo upravo delavske zbornice v Sarajevu. V skupščino delegatov so bili imenovani člani delavskih svobodnih strokovnih organizacij, bančne organizacije, splošne delavske zveze in zveze grafičarjev. Zastopan je v novi upravi tudi Jugoras, in sicer ima 21 delegatov, URSSJ pa 28.

Pod delavsko vlado na Novi Zelandiji

Kaj poroča reakcionarni belgijski časopis.

»Libre Belgique«, eden najbolj reakcionarnih časopisov v Belgiji, je priobčil članek o razmerah na Novi Zelandiji (otok na severu Avstralije), ki ima — kakor znano — socialistično delavsko vlado:

»Prevladuje vtis, da je ljudstvo srečno in zadovoljno. Ljudje prebivajo v zdravih stanovanjih, beračev ni. Človeško dostojanstvo državljanov se spoštuje. Delavci in nameščenci stoje pod zaščito države. Obilica življenjskih potrebščin in urejena zunanja trgovina povečujejo blagostanje in srečo prebivalcev.«

Za šestdeset milijard tobaka letno

se pokadi na svetu.

Največ pokade na Nizozemskem in sicer tri in pol kg tobaka na prebivalca letno. Na leto in glavo prebivalca v ostalih državah odpade tobaka: v Belgiji nekaj nad 3 kg, na Danskem 2 kg, v Nemčiji 1.70 kg, na Švedskem in v Franciji 1.30 kg in v Jugoslaviji ter Italiji ne čisto 1 kg.

Nemčija pridela 31 milijonov kg tobaka, Zedinjene države 6.82 milijona centov, Kitajska nekoliko manj, Indija pa 5.43 milijone centov.

Cigaret pokade na osebo v Zedinjenih državah 1100, v Angliji 826, v Nemčiji 550, v Italiji 372, na Holandskem 341, v Franciji 248 in na Švedskem 233.

Doma in po svetu

Meščanstvo in socializem. »Slovenec« je poln skrbi, ker se baje meščanstvo in socializem združujeta. Najhuje pri celi stvari je, da delavstvo za tako združitev ne mara, ne da bi »Slovencu« sporočilo, kam se misli sedaj obrniti. »Slovenec« bi ga najraje povabil v svoj tabor in mu poveznil na glavo zelen klobuk. Da bi ga indirektno privabil, mu pripoveduje, da meščanstvo vlada že 150 let, ne da bi kaj storilo za delavstvo zato je seveda jasno, da pojde tja, kjer vladajo že 2000 let [illegible]

Reforma katoliških listov. Katoliški škofje na jugu niso nič zadovoljni s političnim pisanjem katoliških listov in pravijo, da se morajo listi v tem oziru reformirati. Kakšna naj bi bila ta reforma, je težko reči. Ne vemo, ali veljajo besede škofov samo za katoliški tisk na jugu, ali se tičejo tudi slovenskih katoliških časopisov. »Slovenec« n. pr. [illegible] ne more biti bolj katoliški kot je bil zadnje mesece.

Hudo so se utrašili čitatelji »Slovenca« danes, ko so videli rdečo črto na naslovni strani, mislili so, da so rdeči zmagali v Španiji.

Nemških mark je več vrst. Poučeni pravijo, da jih je skupaj 42. Pri nas poznamo klirinško marko in turistično marko. Klirinška marka je zgubila na svoji vrednosti, ker Narodna banka nima toliko sredstev, da bi lahko obdržala njen tečaj na prvotni višini. Padec tečaja klirinške marke se pa ne tiče tečaja takozvane turistične marke, t. j. tiste množine mark, ki jih nemška vlada vsako leto odobri za svoje državljane, ki hodijo v Jugoslavijo na počitnice. Tečaj te marke je slej ko prej din 14 za marko. Tako je razglasila Narodna banka javnosti, ker so se hotelirji in drugi bali, da bi padec marke odvrnil prihod nemških gostov v državo, oz. da bi pri nestalnem tečaju turistične marke lahko precej zgubili.

Razstava italijanske knjige. V Beogradu imajo razstavo italijanske knjige. V Italiji se veliko tiska, četudi je statistično dognano, da pride po en čitalec knjig na 1600 prebivalcev.

Za izdelavo špirita bodo uvozili 900 vagonov sladkorne melase iz inozemstva. Špirit iz melase bodo rabili za mešanje z bencinom, za uživanje delajo špirit iz krompirja.

Govorniško tekmovanje med državniki. Angleški ministrski predsednik je nenadoma napovedal velik političen govor, ki ga bo imel v soboto, torej še pred že napovedanim govorom nemškega kanclerja Hitlerja, ki bo govoril dne 30. t. m.

»Radio svobodne Korzike.« Po poročilih iz Francije oddaja neka tajna radijska postaja na kratkih valovih protifrancosko propagando pod imenom radio svobodne Korzike.

Reklamne pločevinaste table pobirajo v Nemčiji. Vsled pomanjkanja kovin so pobrali že vse železo, kjer ga je le bilo dobiti, celo na pokopališčih. Sedaj je izšla odredba, da je treba pobrati vse reklamne pločevinaste table in napise in jih oddati za Göringovo štiriletko.

Preveč pšenice — in vendar dovolj lačnih ljudi. Mednarodni urad za cenitev žetve v Rimu je ugotovil, da je bilo lani posejanih s pšenico 111.8 milijonov hektarjev zemeljske površine, t. j. za 10 odstotkov več kot prejšnja leta. Pridelek je znašal 1195 milijonov centov. Koncem l. 1938-39 bodo znašale neporabljene zaloge pšenice na vsem svetu 16.2 milijonov ton. Vsled tega presežka pada cena pšenici. Mogoče pride zopet kdo na pametno idejo in bo predlagal, da se zakuri s pšenico. Da bi kdo prišel s tem, da naj se zaloge pšenice porazdele med lačne, ne verjamemo.

45 tisoč ton zlata je republikanska vlada odpeljala iz Barcelone pred prihodom nacistov. Zlato in srebro so spravili v Francijo.

Brzina na železnicah postaja vedno večja. Pri nas je brzina železnic ostala kot je bila [illegible] V velikih državah so po vojni postavili v promet lokomotive, ki drve z naglico 100 do 120 km. Sedaj pa prihaja iz Amerike vest, da je družba General Electric v Ameriki zgradila parno elektroturbinsko lokomotivo, ki ima 5000 konjskih sil in drvi s hitrostjo 206 km na uro.

Iz Češkoslovaške

Konec Petschkove banke v Pragi. Znani židovski bankirji, bratje Petschek, v Pragi so sedaj zaprli tudi svojo banko, katero so imeli samo za urejevanje denarnih poslov svojih rudnikov in drugih industrijskih podjetij. Koncem lanskega leta pa je sin angleškega milijonarja Walterja, lastnika dnevnika »Times« poročil Petschkovo hčerko in potem obiskal Češkoslovaško. G. Walter je zelo blizu vplivnim angleškim krogom. Kmalu na to so bratje Petschek prodali svoje bogate rudnike v sudetsko nemškem ozemlju češkim bankam za 300 milijonov Kč, čeprav so bili rudniki v resnici vredni preko ene milijarde Kč. Del te kupnine so dobili bratje Petschek izplačane v angleških librah in jih takoj naložili v Londonu. Sedaj je postala Petschkom njihova banka odveč in so jo vsled tega opustili, a krasno bančno palačo so darovali Češkoslovaški državi. Češki listi poročajo, da so bili bratje Petschek vedno dostojni napram uslužbencem in so tudi delavstvo dostojno plačevali. Tudi sedaj so svojim bančnim uslužbencem izplačali njihove plače za celo leto naprej. Petschki pa se bodo baje še naprej udejstvovali v ČSR, kar sprejema češka javnost z zadoščenjem, ker so imeli ti podjetniki vedno dobre evropske stike in bili tudi sicer zelo inicijativni.

Delovni pogoji pri gradnji čehoslovaške ceste Dunaj—Breslau bodo, kakor poročajo češki listi: deseturni delovnik z mezdo Čk 4.— na uro (okoli din 5.10). [illegible] Delavci bodo imeli brezplačna prenočišča, prehranjevale jih bodo v ta namen ustanovljene kuhinje. Delavci, zaposleni pri gradbi avtocest, so ogroženi po takozvani lopatarski bolezni (nalom vratnih vretenc).

V ogledalu

»Slovenski delavec« je glasilo ZZD in nima nič skupnega s svobodnim delavskim pokretom. Lahko bi rekli, da nima tudi nič skupnega z delavstvom sploh. To ugotavljamo, ker vse delavstvo, ki se zbira v okviru svobodnega delavskega pokreta odločno odklanja nesramno kritiko, ki jo je to glasilo objavilo o delu pisateljice Angele Vodetove: I. in II. del knjige »Spol in usoda«. Ta način pisanja je skrajno odvraten vsakemu preprostemu delavcu, ker je pisec zbruhal iz sebe vso gnojnico na znanstveno delo, istočasno pa še pljunil na pisateljico kot žensko. Le kdor je sam gnil in že v popolnem razkroju, se posluži tako umazane gonje proti nasprotniku. Da svojemu sinku pritrjuje »Slovenec« nas ne čudi, ker ta list že dolgo časa nima več najprimitivnejšega takta in čuta dostojnosti kadar piše o nasprotnikih.

Ni mu prav. »Slovencu« ni prav, da so rdeči voditelji odšli iz Barcelone pred prihodom nacistov. V nekdanji Avstriji je bilo lepše, ko so delavski voditelji počakali na Dollfussa. »Slovenec« je torej ob užitek.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

C. Nordhoff in J. N. Hall: 12

HURIKAN

Njegova cerkev, za katero je sam napravil načrt in jo tudi gradil povečini z lastnimi rokami, je stala na sredi vasi. V njo je vložil vso preprostost svojega bitja in skladnost svojega vernega srca.

Božji hram, sezidan samo iz koralnih skal in ilovice, je bil dovolj velik, da je bilo v njem prostora za vse prebivalce, vseh stopetdeset duš, imel je ozka v gotskem slogu napravljena okna in majhen zvonik. Slog in obseg stavbe sta bila tako posrečena, da bi — vsaj jaz si tako mislim — najboljši cerkveni stavbenik v Evropi ne mogel ničesar prigovarjati. Bilo je v resnici čudovito, kako je mogel ta stari duhovnik, ki je bil prav za prav kmet, izvršiti tako izvrstno delo čisto po lastni zamisli.

Dasi je imel oče Pavel ob istem času, na katerega se nanaša moje pripovedovanje, že precej nad sedemdeset let, je bil še vedno tako čil in krepak, kakor da je še mnogo mlajši. Svoj živ dan ni bil bolan; najrazličneje dolžnosti, ki jih je imel — bil je duhovni pastir na pol ducata majhnih in večjih otokih — mu tega tudi ne bi bile dopuščale. Njegov pogum, ki je bil prav tako občudovanja vreden kot njegova pridnost, je bil gotovo v veliki meri posledica njegovega trdnega zdravja, pa tudi njegovega brezpogojnega zaupanja v boga. Od šestih otokov, ki so mu bili dodeljeni, je ležal najbližji, Amanu, petdeset milj, najoddaljeneji, Puka Puka, pa nič manj kot stopetdeset milj od Manukure. Da je mogel obiskovati svoje razkropljene ovčice, ni imel nobene druge možnosti, kot da se je vozil v svoji majhni, samo delno pokriti jadrnici. To Vam je bil močno stesan čoln, ki je bil pač v stanu kljubovati vsem nevšečnostim morja, toda, če Vam rečem, da je meril nič več in nič manj kot vsega skupaj šestnajst čevljev po dolžini, potem boste razumeli, da je treba poguma in odpornosti, podajati se na tako dolga potovanja po morju v taki orehovi lupini. Prebivalci Nizkih otokov so pomorščaki skoz in skoz in v resnci ne strahopetni, toda celo oni so zmajevali z glavami nad predrznostjo očeta Pavla, kakor so imenovali njegovo početje.

Njegov edini spremljevalec na teh vožnjah je bil neki štirinajstletni deček Mako, eden izmed sinov prodajalca Tavisa, ki je imel v duhovnika tako zaupanje kot ga je imel ta v boga. Ob vsakem vremenu sta se podala na pot in včasih sta izostala po šest tednov in dalj. Polagoma so prišli domačini do prepričanja, da je oče Pavel v resnici poslan od boga in da mu pod takim varstvom nihče ničesar ne more.

Nekega popoldne v marcu — bilo je leta 1925 — sta se vračala oče Pavel in Mako z okoli petinsedemdeset milj jugozapadno ležečega otoka Hao proti Manukuri. S Hao sta odrinila prejšnji dan popoldan in sta bila še okoli trideset milj oddaljena od domačega otoka. Njuno kuhinjsko ognjišče je obstojalo iz s pločevino obitega in peskom napolnjenega zaboja, ki sta ga ob lepem vremenu postavila na krov. Mako je pripravil večerjo, po kosilu pa je starec za kratko urico legel, da si odpočije.

Mako je sedel pri krmilu, pritajeno popeval sam za se, pazil na kompas in se od časa do časa oziral po obzorju. Natanko vidim pred seboj, kaj se je moralo tedaj odigrati. Sem ter tja je najbrž opazil morske lastovke, ki so bile kdo ve kako daleč na lovu za ribami in so se vračale posamič ali v jatah proti kopnem. Mako je vedel, da so ptice z Manukure, da bodo v eni uri dospele do Motu Ateje ali Muto Tonge. Jadrnica pa bo spričo lahne sapice komaj pred jutranjim svitom dospela do preliva v domačih čereh. Po malem je plovila dalje. Za njo je bila dovolj tudi najmanjša sapica, da jo je gnala naprej.

(Dalje prihodnjič)

Iz naših krajev

CELJE

CANKARJEVO PROSLAVO

priredi Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« v nedeljo, dne 29. januarja ob 10. uri v dvorani Delavske zbornice.

Spored: 1. Otvoritev po predsedniku društva, 2. tamburaški zbor: Bratje le k solncu svobodi, 3. predavanje s. C. Štuklja iz Ljubljane o Cankarju, 4. tamburaški zbor: Duševna bol, 5. deklamacija »Cankarju«, 6. recitacija iz Cankarjevih zbranih spisov »O domovina«, 7. tamburaški zbor: Za srcem.

Vabimo vse prijatelje, da s svojo prisotnostjo počaste spomin našega velikega Cankarja.

Sodružice in sodrugi pridite vsi!

Vstopnina 2 din.

Odbor »Vzajemosti« v Celju.

ŠE ENKRAT BERGMANN IN DRUG

Poslovodja tekstilne tovarne Bergmann in drug v Celju se pritožuje in pravi, da to kar je pisala »Delavska Politika«, ni resnica in da so to »gluposti« kar smo navedli.

Ponovno trdimo, da je bilo prvotno zaposlenih v tovarni okrog 250 delavcev in delavk. Danes pa na žalost samo 25 do 40 v najboljšem slučaju.

Gospod poslovodja Kovač pravi tej ugotovitvi glupost, mi pa trdimo, da to kar on dela tudi ni ravno prav pametno. Pri zadnjem odpustu delavcev in delavk je sklical še preostale zaposlene skupaj in jim sporočil po g. Videtiču, da bo pustil vse tiste, ki bi raznašali, da je v tovarni pomanjkanje dela in da se delavstvo odpušča, policijsko zasledovati in da bo izvajal proti njim vsemogoče konsekvence. Po njegovem mnenju bi se potem odpuščeni delavci ne smeli niti prijaviti na Borzo dela, da bi kdo ne zvedel, da so bili reducirani.

Glavna krivda, da se delavstvo odpušča, leži pri vodstvu tovarne. Pa končno bodo spregledali tudi lastniki tovarne in napravili potrebne spremembe v tovarni. Stalno reduciranje delavstva in pomanjkanje dela se jim bo zdelo čudno, ko v istem času delajo druge tovarne s polno paro.

Storili bomo vse, da pridobimo merodajne za to, da se spravi tovarna v obrat in sprejme v delo odpuščeno delavstvo.

Upamo, da bo tudi tvrdka Bergman i drug storila svoje, mi jo bomo pa točno informirali kakšne razmere so v tovarni.

Seja Krajevnega medstrokovnega odbora v Celju bo v torek, dne 31. januarja ob 20. uri. Radi važnosti pozivamo vse sodruge, da se seje udeleže.

Tečaj za nemščino se bo pričel v sredo, dne 1. februarja ob 20. uri v Delavski zbornici. Vsi priglašeni naj pridejo. Določili bomo urnik. Ostala pojasnila dobi vsak ustmeno.

Kino Dom - Celje

27., 28. in 29. januarja: »Za slavo in ljubezen«; 30. in 31. januarja: »Poslednji gangster«; 1., 2., 3. in 4. februarja: Velefilm v naravnih barvah »Ljubezen v džungli«.

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Naše delo na kulturnem področju. »Vzajemnost« je dne 5. decembra l. l. priredila Miklavžev večer, na katerem je bilo obdarovanih 50 revnih otrok naših rudarjev in brezposelnih. Ob tej priliki smo našim malčkom vprizorili enodejanko »Naša deca«, katera je tudi odraslim zelo ugajala. Vstopnine ni bilo. Ob tej priliki je bila šolska dvorana nabito polna občinstva, ki je posetilo prireditev s svojimi malimi. Želeli bi, da bi se vsi ti udeleževali tudi naših drugih kulturnih prireditev v tako lepem številu, na katerih jih doslej nismo videli. Vsi so bili hvaležni za obdarovanje, ki ga je financirala »Vzajemnost« in ZRJ. V nedeljo, dne 15. januarja t. l. smo vprizorili zgodovinsko igro v treh dejanjih »Noč na Hmeljniku«. Vsi igralci so podali svoje vloge odlično in prikazali dogodek iz Napoleonove dobe na gradu Hmeljniku. Zlasti lepi so bili kostumi, katere smo dobili nalašč za to igro. Namesto, da bi igro ponovili na Senovem, smo naprosili upravo »Slomšekovega doma« v Rajhenburgu za odstop dvorane in odra za nedeljo 22. t. m. Po tridnevnem oklevanju smo dobili odgovor, da »nema ništa«. Gospodje, katerim bi morale biti vse farne ovčice drage in bi ne smeli kulturnih prireditev delavstva ovirati, povemo, da bomo tudi mi primorani odgovarjati z »nema ništa«! Za danes to! Dobili pa smo dvorano v Sokolskem domu v Rajhenburgu, toda obisk je bil tako škandalozno mal, da smo mislili prireditev v zadnjem trenutku odpovedati. Toda vseeno smo igrali, tako kot na Senovem. Sodelovala je tudi tokrat delavska godba.

Redni občni zbor »Vzajemnosti« sklicujemo za v nedeljo, dne 29. t. m. ob pol 4. uri popoldan v društveni sobi v Delavskem domu. Za člane udeležba obvezna. Vabimo tudi druge prijatelje in simpatizerje, da se udeleže občnega zbora in da pristopijo v društvo. — Družnost! — Odbor.

PESNICA PRI MARIBORU

Poplave v Pesniški dolini. Vsako leto prestopi Pesnica bregove in se razlije po dolini, da nastane celo jezero. Vsled taljenja snega in dežja je Pesnica pretekli teden zopet enkrat narastla in zalila dolino. Ob takih prilikah se seveda mnogo jadikuje, pomaga pa to niti najmanj. Edino kar je treba ukreniti je, da se že enkrat pristopi k regulaciji Pesnice.

LJUBLJANA

K poročilu o mestni klavnici. V zadnji številki je tiskarski škrat zakrivil, da je izpustil letnice. Prva številka je pomenila število zaklane živine, 1938 l., druga 1937. l. in tretja pa razliko. Saj mnogi so to sami uganili. Zdaj pa bodo vsi videli, kako je lani nazadoval konzum mesa napram prejšnjemu letu.

Tudi pri cigaretah se vidi, da narašča število ljudi, ki imajo skromne in premajhne dohodke. Po poročilu tobačne tovarne se je pokadilo lani v mestu in okolici 52,957.800 »Drava«, nad 28 milijonov »Ibar«, pa samo 18.400 »Kosova«, 387.000 »Vardar« itd. Ljudje se umikajo od »Vardarja« in »Drine« na »Moravo«, z »Morave« na »Zeto« in z »Zete« na »Dravo«.

»Levica naj ne ve, kaj dela desnica.« V zadnjem času se je že kar preveč razpasla navada, da objavljajo v dnevnikih svoja imena razni »boljši« ljudje in tvrdke, ki darujejo kako skromnost za te ali one reveže, za ta ali oni plemeniti namen. Če bi darovali res vsote, ki bi količkaj odgovarjale njihovi premožnosti, bi človek še razumel, da zaželi bogatim, da izvedo naivni ljudje, »koliko da za reveže«. Tako pa se človek čudi, da skrbi n. pr. za tako samohvalo milijonar, ki milostno pokloni n. pr. vrečo moke, ki najbrže ni bila prvovrstna, ali pa 50 din. Morda je pa to najmodernejši in najcenejši način inseriranja in reklame?

Za volitve na univerzi, ki so danes v soboto, je bila zelo živa agitacija in »pridobivanje« med akademiki. Akademiki JRZ so dali svoji listi lepo ime »Slovenska narodna lista«.

Dobro je povedal. Ljubljana ima svojo mestno zastavljalnico, kamor nosijo zastavljat obleko, dragocenosti in druge stvari Ljubljančani, ki nimajo denarja, pa ga potrebujejo. V zastavljalnici izplačajo posojilo le v delnem znesku vrednosti in marsikdo zastavljenih stvari ne more več rešiti, ker nima denarja. Blago ali vrednote izgubi za polovično ali še manjšo ceno. Neki list se je pobahal, da je bilo lani manj zastav kakor prej in da to priča o izboljšanju socialnega položaja v Ljubljani. — K temu bahanju pravi »Trgovski list«, da to ne more biti res. Od 22.000 strank ni moglo rešiti zastavljenega blaga 1341 strank. Dohodki ljudi so ostali večinoma isti, v Ljubljano nismo dobili nobene nove industrije, ena je celo propala in ena je reducirala obrat. Prej so zastavljali tudi hranilne knjižice, sedaj pa kar denar dvigajo nanje in ga porabijo. — Zvišane niso bile plače in ne znižane davščine. In draginja je narasla. Vse to kaže, da je sodba po tem barometru napačna. Vemo pa, da vsako leto poldrug tisoč ljudi ne more rešiti zastavljenih stvari zaradi siromaštva. Mnogo je takih, ki nimajo kaj zastaviti. To število se veča in kaže na povečanje bede.

MARIBOR

Mariborski občinski proračun 62 milijonov dinarjev

Dne 26. t. m. se je vršila proračunska seja mestnega sveta.

Proračun je obrazložil mest. svet. g. Hrastelj, ki je ugotovil, da plačajo Mariborčani letno 55 milijonov davkov, državi, občini, banovini in okrajnemu cestnemu odboru.

Proračun mestne občine znaša 62 milijonov dinarjev.

Od tega odpade na mestno upravo 27,3 milijone dinarjev, na mestna podjetja pa 34,8 milijonov dinarjev.

Za socialno politiko gre 7.35% proračuna.

Proračun krijejo mestne davščine z 30.8%, podjetja pa doprinesejo 56.44%.

Obvestilo vsem humanitarnim društvom in človekoljubnim ustanovam v Mariboru

Že od meseca decembra preteklega leta je zanimanje humanitarnih društev in organizacij v državi osredotočeno na Pravilnik, ki je izšel v »Službenih novinah« kr. Jugoslavije od dne 6. decembra 1938, ki prav v živo zadene vse humanitarne ustanove. Pravilnik je med tem že stopil v veljavo, potem ko je bil objavljen v »Službenem listu« od dne 21. januarja t. l.

O Pravilniku samem in njegovih nedoglednih posledicah za vse naše človekoljubne ustanove, je poročalo že večkrat naše dnevno časopisje in opozorilo na neizmerno škodo, ki bi nastala, ako bi se začel izvajati. Mirno lahko trdimo, da so s Pravilnikom prizadeti socialno najšibkejši sloji in da bi njegovo izvajanje pomenilo pravo katastrofo za vse humanitarno delovanje najrazličnejših društev, organizacij in ustanov.

Zato je povsem razumljivo, da so prizadeta društva in organizacije podvzele vse potrebne korake, da se na pristojnih mestih prikaže ogromno zlo, ki bi zadelo prostovljne podporne ustanove in čez noč porušilo vse, kar so si tekom let z nesebičnostjo in požrtvovalnostjo zgradile, da so ob najnujnejših trenutkih lahko pomagale svojemu bližnjemu.

Prizadeta društva, organizacije in ustanove so v vseh večjih krajih države sklicale informativne sestanke, na katerih so njih predstavniki tolmačili članom in članicam Pravilnik ter jim prikazali vso resnost in nevarnost, ki jo Pravilnik prinaša. Tak informativen sestanek se je vršil tudi v Ljubljani, v nedeljo dne 15. januarja t. l. Sestanka se je udeležilo članstvo omenjenih človekoljubnih ustanov v izredno velikem številu, kar je pač dokaz, da se zaveda, kaj mu preti, ako bi se pravilnik pričel izvajati.

Dobrodelno društvo grafičnega delavstva v Ljubljani je sklenilo, da skliče podoben informativni sestanek tudi v Mariboru in sicer

v nedeljo, dne 29. t. m. ob pol 10. uri dop.

v Gambrinovi dvorani.

Na sestanku bodo poročali o položaju in ukrepih, ki so se že izvedli, da se Pravilnik spremeni, predstavniki človekoljubnih ustanov iz Ljubljane.

V interesu vseh prizadetih dobrodelnih ustanov je, da se njih članstvo sestanka udeleži, da si bo moglo iz poročil delegatov napraviti jasno sliko.

Proslava 70-letnice s. Ivana Mlinarja se bo vršila v soboto, dne 28. t. m. s pričetkom ob 20. uri v gornjih prostorih hotela »Orel«. Kdor bi vabila pomotoma ne prejel naj si ga priskrbi sam v uredništvu in upravi našega lista.

Železniški delavci praznujejo. Naš list je že ponovno poročal o pomanjkanju kredita za železniško delavnico. Vodstvo delavnice je prisiljeno uvajati takozvano praznovanje in je doslej počivalo delo že več sobot. Ta teden praznujejo delavci kar dva dni, t. j. v petek (praznik Sv. Save) in v soboto. Drugi teden pa bo delo počivalo od sobote popoldne do torka zjutraj. Ker so radi počivanja dela zlasti hudo prizadeti železniški delavci — družinski očetje, so se obrnili za odpomoč na razna merodajna mesta. Kakor se sliši nameravajo v kratkem prirediti zborovanje kar v prostorih železniške delavnice, na katerega bodo povabili tudi mariborskega poslanca g. Žebota, da bi jim objasnil zakaj se ne more prepričati merodajnih krogov, da je treba zvišati kredit za železniško delavnico. Ob tej priliki bodo tudi zaprosili g. poslanca, da naj podvzame vse potrebne korake, da bodo prišli delavci do polne zaposlitve in zaslužka.

Kamenita tla pod novo carinarnico. Za novo stavbo carinarnice, kopljejo tudi sedaj temelje, pri čemur imajo neobičajno trdo delo. Pod plastjo prsti so kmalu naleteli na kamenito dno, ki je večinoma iz laporja, pa tudi iz kremenca, ki ga razbijajo z železnimi drogi. Obenem so pri tem naleteli tudi na žilo podtalne vode. Delo na mokrem terenu ob tem času je težko. Tudi kameniti zid ob cesti gradijo kljub sedanjemu zimskemu vremenu naprej in mislijo stavbo do jeseni zgotoviti.

Mesto prezidijalnega tajnika. V novem proračunu mestne občine je predvideno tudi mesto prezidijalnega tajnika, ki bo nekak osebni tajnik g. župana. Za mesto se bo potegovalo gotovo dovolj reflektantov, ker bo spadal tajnik v I. skupino.

Občni zbor D. P. D. »Frohsinn« se bo vršil v nedeljo, dne 29. t. m. s pričetkom ob 9. uri dopoldne v društvenem lokalu Ruška c. 7. — Odbor.

Mariborsko gledališče: Sobota, ob 20. uri: »Matura«, red B. Nedelja, ob 15. uri: »Vse za šalo«. Ob 20. uri: »Pesem s ceste«. Globoko znižane cene. Zadnjič.

Redna predavanja »Vzajemnosti«

»Vzajemnost« bo pričela z rednimi predavanji, katera se bodo vršila po možnosti **vsako** sredo ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice.

V mesecu februarju se bodo vršila sledeča predavanja:

V **sredo, dne 1. februarja** bo predaval prof. **Bogo Stupan** o temi **»Angleški imperij«** (njegov gospodarski in politični pomen);

v sredo, dne 18. februarja bo predaval prof. **Baš o zgovini socialnih bojev na bivšem Štajerskem;**

v sredo, dne 22. februarja bo predaval prof. **Leon Detela iz naravoslovja.**

Na rednih predavanjih se ne bo pobiralo vstopnine, pač pa bo dobrodošel vsaj najmanjši prostovoljni prispevek za kritje prireditvenih stroškov in širjenje izobrazbe med delavstvom.

Vse delavce, nameščence in prijatelje delavske kulture vabimo, da ta predavanja redno obiskujejo.

*

V sredo, dne 1. februarja vsi na predavanje prof. Stupana o angleškem imperiju.

Stari leseni most na cesti pred odcepom na Mariborski otok so pričeli te dni popravljati. Pokazalo pa se je, da so s popravilom čakali predolgo in je pripisati le srečnemu naključju, da se ni zgodila že poprej kakšna prometna nesreča. Ko so delavci pričeli s popravilom mostu, je privozil z gramozom natovorjeni avtomobil in most se je porušil, avtomobil pa je zdrsnil z zadnjim delom v potok. Pri nezgodi so k sreči ostali šofer in delavci nepoškodovani. Promet je sedaj usmerjen iz Maribora skozi Kamnico.

Vsebinsko dobre filme predvaja in nabavlja zadnje čase kino »Union«, ki je tudi znatno znižal vstopnino, tako da je obisk omogočen tudi revnejšim slojem V tem kinu se predvajajo večinoma francoski in angleški filmi, deloma pa tudi filmi češke produkcije, ki vsebinsko niso tako plehki [illegible] kot sedanji nemški filmi. Ti filmi so sicer nekoliko starejšega izvora, pa jih obiskovalci kinomatografa kljub temu z odobravanjem sprejemajo, kar se vidi tudi na obisku, ki je razmeroma prav lep, bo pa sčasoma še gotovo mnogo boljši. Baš te dni predvaja kino »Union« francoski film »Nezaželjeni sin«, ki je za roditelje vsebinsko jako poučen.

Občni zbor Ženskega društva se bo vršil v četrtek, dne 9. februarja t. l. s pričetkom ob 20. uri v dvorani Ljudske univerze.

HRASTNIK

Poročila sta se s. Franc Beutl in s. E. Knezova. Čestitamo, Vse članstvo »Vzajemnosti II« in njegovi pevci mu želimo, da bi nam še mnoga leta zvesto vodil kot doslej pevski zbor in da bi pod njegovo taktirko mogočno zveneli akordi naših delavskih pesmi srečnejši bodočnosti naproti. Kot pevec si od leta 1923. do danes doživel že marsikatero razočaranje, a kljuboval si vsem nevšečnostim in nisi omagal. Sedaj, ko stopaš v novo življenje, Ti kličemo: Bodi svoji družini dober skrbnik, in kakor nisi pozabil dozdaj, ne pozabi tudi ne za naprej, da razen tega pripadaš veliki družini — delavskemu razredu! — Družnost! — **Hrastniški sodrugi.**

KRANJ

Knjige »Cankarjeve družbe« so zmanjkale in žal nismo mogli ustreči onim, ki so povpraševali po njih. Za nje sedaj ni druge pomoči, kakor, da si jih izposodijo v knjižnici »Vzajemnosti«, ki je odprta vsako nedeljo od 9. do 11. ure. Za naslednjo izdajo knjig »Cankarjeve družbe« pa naj se pravočasno priglase.

Ljudska univerza. V soboto, dne 28. t. m. ob 20. uri v gimnaziji predavanje dr. Čermelja o temi: Bilanca našega naroda za mejami. Pred predavanjem običajni tednik s skioptičnimi slikami. — Predavanje, ki je bilo že dvakrat prepovedano, je to pot dovoljeno. Vabimo delavstvo, da se ga udeleži!

RUŠE

Žalostna preselitev revne vodve. Z ozirom na članek, ki je izšel v »Delavski Politiki« št. 9 z dne 21. 1. 1939 na četrti strani v prvi in drugi koloni pod naslovom »Žalostna preselitev revne vdove«, Vas prosimo, da v prihodnji številki »Delavske Politike« priobčite na isti strani ter v isti koloni v smislu določil tiskovnega zakona tale popravek pod istim naslovom:

»Vdova Terezija Vigec je uživala brezplačno stanovanje v občinski ubožni hiši občine Ruše, dočim je ubožno podporo dobivala od svoje pristojne občine Št. Vid pri Ptuju. Ker pa je domovna občina Št. Vid pri Ptuju nerada dajala podporo svoji občanki, živeči v tuji občini, se je pozvalo s strani občine Ruše njeno pristojno občino, da jo prevzame v svojo oskrbo, ker ji bivališčna občina ni dolžna dati brezplačnega stanovanja in ji tudi ni dolžna skrbeti za njene otroke ter ji dajati podporo, za katero je Vigečeva prosila večkrat tudi v bivališčni občini, ker ji podpora od domovinske občine ni zadostovala. Z ozirom na dejstvo, da ima občina Ruše sama nebroj svojih revnih občanov, katerim mora dajati podpore ter mnogim tudi stanovanje v občinski hiši, se je pozvalo občino Št. Vid, da preskrbi na vsak način stanovanje svoji občanki Vigec Tereziji na svoje stroške nekje drugje, ker rabi občina Ruše svojo ubožno hišo za svoje občane. Ker niti Vigečeva sama, niti občina Št. Vid nista tega poskrbeli, se je Vigečevo deložiralo na podlagi sodnega odloka ter so se vse njene stvari prepeljale po predhodni obvestitvi ter pristanku domovne občine v občino Št. Vid pri Ptuju. Vigec Terezija se je deložacije branila na ta način, da je takrat sebe in svoja otroka skrila pri kmetu Lopič Jožefu. Ni torej res, da so se gotovi socialno čuteči Rušani zbali in se trudili, da bi šla pravočasno proč. Res pa je to, da so socialno čuteči občani poskrbeli za Vigečevo brezplačni prevoz v domovno občino, da so ji preskrbeli udobnejše in lažje preživljanje v njeni domovinski občini, obenem pa se je pridobilo za lastne uboge stanovanje v občinski ubožni hiši, ker teh stanovanj občini Ruše vedno primanjkuje. Res je torej, da je bila s tem dejanjem storjena le usluga občinskemu socialnemu skrbstvu občine Ruše, dočim se prizadeti Vigec Tereziji ni storila nobena krivica, ampak se je tudi njej hotelo pomagati, da bi v bodoče sebe in svoje otroke lažje preživela.«

Uprava občine Ruše.

[illegible] V zadevi prisilne preselitve pohištva delavke Terezije Vigec je sresko načelstvo na njeno pritožbo naložilo občini, da mora Vigečevi spraviti pohištvo iz Št. Vida pri Ptuju nazaj v Ruše, če ima Vigečeva tam svoje stanovanje.

SELNICA OB DRAVI

Kakšni so zakoni v zaščito delavcev? To boste slišali v nedeljo, dne 29. t. m. na predavanju, ki ga bodo imeli ss. dr. **Reisman** ter urednika **Eržen** in **Jelen** v gostilni Lipar ob pol 9. uri. Pridite in pripeljite s seboj svoje znance.

Šola za obnašanje na cesti. Nekateri ljudje so se začeli obnašati tako, kakor tisto drevo, ki misli, da raste v nebesa. Vendar je znano vsakemu kmetu, da najbolj sili pokonci glava tistega klasa na njivi, ki je najbolj prazen. — Znane so tudi med ljudmi take buče, ki rastejo v višino ali pa v širino, pa so vodene. Te dni je nekega našega delavca na cesti brez vsakega povoda nahrulil človek, ki hodi razgrajat na naša zborovanja in se tam nedostojno obnaša, sam pa se zna najmanje dostojno obnašati in še na cesti ne pusti delavcev na miru ter kar s klofutami grozi, če ga kdo ne pozdravi. Pozdravljajo pa se med seboj prijatelji in ožji znanci, ne pa sovražniki. Če še ne bo miru, bomo drugič prišli s pravim imenom na dan, da bo enkrat mir.

Cankar in njegovo delo

Objavljamo govor, ki ga je imel pesnik g. Božo Vodušek v Narodnem gledališču v Mariboru dne 21. januarja 1939. ob priliki vprizoritve »Kralja na Betajnovi«, katero je organiziralo delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« v počastitev spomina pred 20timi leti umrlega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja.

Ob času, ko smo se zbrali, da počastimo spomin našega velikega pisatelja Ivana Cankarja in da se za par ur prepustimo čarobnemu vplivu njegovega nesmrtnega dela, je mednarodno obzorje okoli nas zastrto. Prav zato je potrebno, da se mi vsi, ki predstavljamo slovenski narod in njegovo delovno ljudstvo, čim tesneje približamo velikemu glasniku naših želj in naporov in našega duha, in da zajamemo neobhodne moči iz njegovih besed, ki sta mu jih narekovala ljubezen do skupnosti in neustrašena volja do življenja.

Igra, ki jo boste gledali, predstavlja podobo iz našega slovenskega podeželja, kakršno je bilo pred nekakimi štiridesetimi leti in kakršno je v bistvu neizpremenjeno še danes. Pisatelj sicer ni gledal v vseh podrobnostih na zunanjo resničnost in tako govorijo in nastopajo njegove osebe kot Kantor, župnik in sodnik, večkrat pretirano in neverjetno, vendar pa so te navidezno neverjetne besede in dejanja popolnoma resničen izraz tistega, kar nosijo ti ljudje v sebi in kar predstavlja njihov pravi obraz. Drama, ki jo je ustvaril mladi Cankar ob prelomu stoletja preseneča po svoji notranji resničnosti še danes. Ob temačnosti podobe se ne boste ustavljali; začudili pa se boste morda le ob razpletu in izidu boja, ki se bo vršil pred Vašimi očmi. Videli boste, da brezobzirno nasilje zmaga in da podležeta pravica in vest. Gotovo bi si želeli drugačnega konca in brez dvoma si ga v življenju nihče bolj goreče ni želel, kakor Cankar sam. Če je pisatelj kljub temu svojo dramo skončal s popolno zmago kralja na Betajnovi, je to storil samo zato, da vzbudi v poslušalcih tem grenkejši in upornejši občutek izvršene krivice, tem večjo željo po končni zmagi pravice in da čimboljasno opozori na to, da boj še zdavnaj ni dobojevan.

Takšen, kakor je v tej igri, je Cankar v vseh svojih delih. Žal nimamo še nikakršne Cankarjeve ljudske čitanke, v kateri bi bila zbrana za vsakega preprostega slovenskega človeka njegova najboljša in najlepša dela. Tam bi se pokazalo, da je bilo vse Cankarjevo življenje od začetka pa do konca neprestan boj za resnico in pravico, in da si je samo na podlagi resnice in pravice zamišljal boljšo bodočnost svojega naroda. On, ki je poleg Prešerna naš največji umetnik, se je naravnost zavestno postavljal v isto vrsto z nizkimi in zapostavljenimi, z najširšimi ljudskimi množicami. Njihov boj je štel za svoj boj. Zato ga slovensko delovno ljudstvo lahko s ponosom dviga na svojo zastavo.

Še nekaj je treba poudariti. Junak Maks, ki se Kantorju zoperstavlja, je slaboten. Sam večkrat s pekočim sramom občuti in prizna svojo slabost. Vendar pa ga ta slabost prav nič ne ovira, da napade Kantorja in da ne odneha od svojega boja celo pod pretnjo smrti. V letošnjem koledarju Cankarjeve družbe ste najbrže brali, kako je Cankar trpel vse svoje življenje od mučne bolezni, ki mu je obenem z revščino prizadevala neprestano trpljenje in sopovzročila njegovo zgodnjo smrt. Kakor pa se bori v drami Maks, tako se je boril Cankar v življenju vkljub telesni šibkosti in bedi. In če stvar bližje pogledamo, sta bila naravnost slabost in stiska tisti gonilni sili, ki sta ga napravili za takšnega neustrašenega kritika razmer in takšnega zaupajočega oznanjevalca boljše bodočnosti, da vse do danes ne moremo postaviti moči njegove besede ničesar enakovrednega ob stran.

Enako šibkost, kot se kaže na Cankarju in njegovih junakih, občuti zlasti v tem usodnem času tudi slovensko delovno ljudstvo. Nauk, ki nam ga daje veliki pisatelj je ta, da nam slabost ne sme vzbuditi obupa, ampak predramiti pogum. Vse odločilne stvari na svetu so se zgodile v imenu resnice in pravice, nasilje in krivica lahko zmagujeta le za kratek čas. Če bodo te ure, ko boste sledili Cankarjevi drami, napravile iz Vas močnejše, zavednejše in pogumnejše ljudi, bo namen te Cankarjeve proslave ob 20letnici njegove smrti najbolje dosežen. Posnemajmo tiste, ki so hodili pred nami in nam kazali pot: Ivan Cankar je med njimi največji.

TEZNO PRI MARIBORU

Družabni večer priredi del. kulturno društvo »Vzajemnost« v soboto 28. t. m. s pričetkom ob pol 8. uri v gostilni Felič na Teznu. K obilni udeležbi vabi odbor.

ŠOŠTANJ

Prazni izgovori. Vse slovensko časopisje je objavilo vest, da je tovarna Woschnagg odpustila 120 delavcev, ker so ji zagrebške tvrdke odpovedale dobavo usnja ozir. jermen, češ, da je v decembru izvajala pritisk v nekem gotovem pravcu na svoje delavce. Ta vest najbrž ni docela točna. Tovarna je že par tednov poprej odpustila 80 delavcev, o čemer smo tudi poročali v našem listu. Tistim delavcem ni nihče rekel, da so odpuščeni radi nekih zagrebških represalij. Tovarna Woschnagg je zadnja leta večkrat odpuščala delavstvo v množicah, toda kolikor nam je znano, nikdar radi Hrvatov, ampak iz čisto drugih razlogov. Delavstvo je seveda razočarano. Mislilo je, da si bo z odpovedjo razredni organizaciji zagotovilo trajno zaposlitev, danes je brez organizacije in seveda še na slabšem kot je bilo kdaj poprej.

MUTA

Zavlačevanje brezposelne podpore. Brusač P. R. je poslal že 2. januarja t. l. potom občine prošnjo za brezposelno podporo in se pritožuje, da ni še ničesar dobil ter je vsled tega v največjih težavah, ker je brez vseh sredstev, tako da nima niti za kruh, da bi ga dal otrokom v šolo. — Informirali smo se v zadevi pri borzi dela, kjer pa smo zvedeli, da se je vsled nove uredbe reševanje brezposelnih podpor sedaj zelo zavleklo, ker se pošiljajo vse prošnje najprej v Ljubljano k OUZD radi kontrole zavarovanja. Tam morajo uradniki opravljati te nove posle poleg svojih dosedanjih in se reševanje vsled tega znatno zakasni. — Uredništvo.

LIMBUŠ PRI MARIBORU

Preskrba revežev je v naši občini popolnoma nezadostna. Te dni je občina odklonila podporo revnemu delavcu, ki ima skrbeti za ženo in 4 nedorasle otroke in je že par mesecev brezposeln. Občina je odklonila podporo, češ, da je prosilec delazmožen in da občina ni predvidela takih sredstev v občinskem proračunu ter zato ne more dajati podpore, čeprav je delavec pristojen v to občino. Kako naj sedaj ta revež živi, ko zastonj išče delo v zimskem času in je tudi občino prosil, da mu da primerno delo, pa mu ga ni dala. Po našem mnenju je občina dolžna skrbeti za svoje občane v takšnih težavah in zato tudi dolžna pravočasno pribaviti sredstva za to. V nesrečo lahko pade vsak občan in je pač potem moralna in zakonita dolžnost drugih, srečnejših in premožnejših občanov, da priskočijo na pomoč takšnim revežem. Da pa se to ne deli potom miloščine in beračenja, imamo ravno občine, ki potom davščin sorazmerno naložijo takšno breme na vse davkoplačevalce.

STUDENCI PRI MARIBORU

16. občni zbor delavskega pevskega društva »Enakost« se je vršil dne 21. januarja v dvorani deške ljudske šole. Radi odsotnosti predsednika s. Sagadina je otvoril občni zbor podpredsednik s. **Plevanč Maks.** O delovanju društva v minulem letu je poročal tajnik s. **Pavlič.** Društvo je imelo ob 15-letnici obstoja najlepšo prireditev v minuli seziji. Iz blagajniškega poročila, ki ga je podal s. **Golovršnik,** je bilo razvidno, da ima društvo vzorno gospodarstvo. Blagajna izkazuje 6420 din imetja. Revizija je predlagala pohvalo blagajniku. Po poročilu se je več članov zahvalilo odboru za neumorno delo. Sledila je volitev novega odbora. — Za predsednika je bil izvoljen **Korošec Franc,** namestnik je **Rebernik V.,** tajnik **Pavlič Fric,** blagajnik **Golovršnik Miha.** Ostali odborniki in nadzorni odbor so ostali stari. Po zahvali predsednika Korošca za zaupanje, se je vršil razgovor o bodočem delu društva. Želimo, da bi delavsko pevsko društvo »Enakost« v bodočem letu želo ravno toliko uspeha kakor v minulem in vršilo svojo misijo v delavskem kulturnem gibanju.

Kmečki ples priredi podružnica I. Del. kolesarskega društva dne 4. februarja v gostilni Mraz v Studencih. Pester spored; začetek ob 19. uri. Vstop prost. Vsa bratska društva dobrodošla. — Odbor.

Pustno veselico priredi del. kult. društvo »Vzajemnost« v Studencih v soboto, dne 4. februarja t. l. ob 8. uri zvečer v gostilni pri »Beli zastavi«. K obilni udeležbi vabi odbor.

GUŠTANJ

Obrat v novi martinarni je pričel

V »Jeklarni« so zgradili martinovko, ki je dala delo nekaterim iz množice brezposelnih, ki željno čakajo na zaposlitev, dočim je dela vedno manj. Vemo, da ravnateljstvu ni prijetno niti mogoče ugoditi različnim osebam in organizacijam, ki posredujejo za nastavitev in je to posredovanje dostikrat zvezano z različnimi, med seboj se križajočimi interesi, ki niso v korist delavski skupnosti. Z vso odločnostjo pa zahtevamo, da se v prvi vrsti upoštevajo predlogi izvoljenih delavskih zaupnikov, kar je tudi v uredbi o delavskih zaupnikih predvideno.

Vašo sliko dobite v najboljši izdelavi pri

Foto Kunšek

Celje, Cankarjeva 9

Delavski pravni svetovalec

Vknjižba užitka (Senovo)

Vprašanje: Pred več leti sem kupil polovico nekega posestva. Prodajalec si je izgovoril užitek kosa njive in dosmrtno stanovanje. Takrat prodajalec ni zahteval vknjižbe za izgovorjeno pravico, sedaj jo pa naenkrat zahteva. Ali je k temu upravičen?

Odgovor: Prodajalec Vas lahko prisili, da privolite v vknjižbo, razen če bi se bil izrecno za vedno odpovedal tozadevni svoji pravici, česar pa se iz Vaših navedb ne da sklepati.

Plačilo stroškov v bolnici (Celje)

Vprašanje: Moja 19 let stara, brezposelna hčerka se je zdravila v bolnici. Bolnica zahteva sedaj plačilo stroškov od mene, cinkarniškega delavca, ki zaslužim komaj toliko, da preživljam svojo družino. Ali res moram te stroške plačati?

Odgovor: Kot delavec v Cinkarni ste zavarovani pri Bratovski skladnici, ki mora nositi tudi stroške zdravljenja Vaše hčerke, če je ta še brez posla in živi z Vami v skupnem gospodinjstvu. Obrnite se zato na bolnico, ki naj zahteva povračilo stroškov od bratovske skladnice.

Razdelitev dedščine (Velika Nedelja)

Vprašanje: Nek moj znanec je umrl v Ameriki ter so me njegovi otroci, ki tudi živijo tam, pooblastili, da uredim zapuščino po njem, nahajajočo se v Jugoslaviji. Moj znanec je zapustil tukaj posestvo, ki ga je dolga leta oskrboval nek njegov sorodnik. Pri notarju, ki je opravil zapuščinsko razpravo, sva se s tem oskrbnikom popolnoma sporazumela glede vseh medsebojnih zahtevkov, tako da sva ugotovila, da je on za svoje dotedanje delo popolnoma plačan in da je obljubil plačevati dedičem naprej zakupnino za posestvo, dočim je ves inventar na posestvu izročil dedičem. — Kljub temu dogovoru sedaj inventar razprodaja in tudi noče plačati zakupnine. Kaj naj ukrenem?

Odgovor: Kot generalni pooblaščenec dedičev lahko s tožbo zahtevate, da Vam plačuje dosedaj nateklo zakupnino, lahko mu zakup odpoveste in zahtevate, da Vam izroči tudi ves inventar. Za inventar, ki ga je že prodal, pa lahko zahtevate, da Vam plača primerno odškodnino.

Zdravniški pregled (Guštanj)

Vprašanje: Ker že delj časa boleham zlasti čutim bolečine v grlu, in v srcu, sem zdravnika bolniške blagajne naprosil, da me pošlje k specijalistu. Ta me ni poslal k specijalistu za tuberkulozo, ki je seveda ugotovil, da sem na pljučih zdrav. Krajevni zdravnik me sedaj kljub moji zahtevi noče poslati k drugemu specijalisti, niti mi noče dati zdravil, češ, da sem zdrav. Kam naj se obrnem?

Odgovor: Če je res tako kot pravite, zahtevajte ponovno, da Vas zdravnik pošlje pravemu specijalistu, če ne bi hotel, se pa pritožite na glavno bratovsko skladnico.

Razlastitev (Celje)

Vprašanje: Pred leti sem kupil ob vodi svet. Po načrtih, ki so zdaj napravljeni za regulacijo te vode in za gradnjo ceste ob nabrežju, bi izgubil precejšen del tega sveta. Ali bom res moral dati svet zastonj, kot pravijo nekateri, ali pa bom smel zahtevati zanj primerno ceno?

Odgovor: Nihče Vas ne bo smel siliti, da bi odstopili svet brezplačno. Z banovino odnosno državo, če bo le-ta izvrševala regulacijo, se bodete lahko za odkup sveta pogodili tako, da bodete zahtevali krajevno obč. cenu, če pa do sporazuma ne bo prišlo, bo uveden glede Vašega sveta razlastitveni postopek in Vam bodo potem za svet plačali toliko, kolikor bodo ugotovili cenilci, da je svet vreden.

SEVNICA OB SAVI

Občni zbor SDSZJ, podružnica v Sevnici bo v soboto, dne 28. januarja ob 17. uri v gostilni Waurer Ivan. Dolžnost članov je, da se občnega zbora vsi udeleže in s tem dokažejo, da se zanimajo za delo svoje strokovne organizacije.

Razno

Obtoženec, ki je povedal mnogo bridke resnice. Ljubljansko okrožno sodišče je te dni sodilo večji vlomilski družbi, čije glavar je bil neki Ignac Salaj, po poklicu trgovski pomočnik iz Črešnovcev v Prekmurju. Na zatožni klopi je dejal: »Obup in stiska sta me pripravila na to pot. Naše stališče je težko, povsod nas zasledujejo. Gospodje! Svet ima dve cesti, pošteno in nepošteno,. Kdor zdrkne s poštene ceste na nepošteno, se s težavo ali pa sploh nikdar ne povrne na pošteno pot! [illegible] Salajje dobil 9 let robije.

Rekordna lovska letala so pričeli izdelovati v Zedinjenih državah ameriških. Na uro preleti tako vojno letalo 925 km ali okroglo 125 ur dalje. Francoska vlada je naročila 700 takih letal. V Zedinjenih državah pa nameravajo prepovedati izvoz teh letal.

Nad 20 let stara kisikova bomba razmesarila delavca. V Reimsu v Franciji je poskušal ruski delavec Ovsienko odpreti kisikovo bombo, ki so jo odkopali z drugim železjem vred na nekdanjem bojnem polju. Kisikova bomba je eksplodirala in delavca ubila. Posamezne kosti steklenice so našli 100 m v okolici po tleh.

Prodaja koles in nadomestnih delov

DRAGO GAMS

mehanično podjetje

Celje, Prešernova 16

Slike za poslovne legitimacije izdeluje solidno in najceneje

FOTO DEZON

I. Domanjko

Celje, Gosposka ulica št. 9

Priporoča se:

ŠPECERIJA, COLONIALE, PREMOG, DRVA

IVAN BELCER-Celje, Narodni dom

Vsem cenjenim gostom, prijateljem in znancem naznanjava, da sva zopet odprla znano gostilno

Marije Sodin (prej Koželj) v Celju

katero sva prevzela od matere V nedeljo, 5. februarja bo

SLAVNOSTNA OTVORITEV

Točila bodeva pristna domača vina ter postregla z dobrim prigrizkom. — Za obilni obisk se vljudno priporočava. — Na svidenje na veselem gričku!

Franc in Justina Koželj - Celje

KUPUJTE V SVOJI ZADRUGI „DELAVSKI DOM“

MARIBOR, FRANKOPANOVA 1

KONZUMNO DRUŠTVO za MEŽIŠKO DOLINO

r. z. z o. z. v Prevaljah.

Poštni predal štev. 3. Poštni čekovni račun 12.048.
Telefon interurban štev. 5. Brzojav: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah.

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta, pekarna v Prevaljah ter 7 lastnih zadružnih domov v Mežiški dolini.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. **Prodaja se le članom.** Član društva lahko postane vsak. **Delež znaša samo Din 100.—.**

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse delovno ljudstvo, kupujte življenjske potrebščine le v svojih zadrugah!

V slogi je moč, v delu rešitev!

Za konzorcij izdaja in urejuje Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.